Hukuk Bölümü 2008/346 E. , 2009/187 K.

- 3213 SAYILI MADEN KANUNU UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 12

"İçtihat Metni"

Davacı : Ö. İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. B.C.

Davalılar : 1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü

2) Aksaray Valiliği

O L A Y : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrası uyarınca davacı adına 480.103.-YTL idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

AKSARAY 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 9.4.2007 gün ve Değişik İş:2007/218 sayı ile, başvuran vekili tarafından, şirket hakkında düzenlenen 480.103.-YTL idari para cezasına itiraz edilerek cezanın iptalinin talep edildiği, Mahkemelerince Aksaray Valiliği'ne adı geçen şirkete ceza kesilip kesilmediğinin, kesilmiş ise ilgili evrak ve ceza kararının tebliğ edilip edilmediğinin sorulduğu, Aksaray Valiliği'nin 11.10.2006 günlü cevap yazısıyla, Ö. Turizm İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 13. maddesinin 7. fıkrası gereği "Bakanlıkça verilen idari para cezaları...6183 sayılı Yasa hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili Defterdarlığa bildirilir" hükmü gereği Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nce kesilen idari para cezasının tahsili için 17.10.2005 tarih ve 41896 sayılı yazıyla Valiliğe gönderildiği, söz konusu şirketin ruhsatsız faaliyeti Ortaköy sınırları için gerçekleştirdiği için idari para cezasının tahsili için Ortaköy Mal Müdürlüğü'ne intikal ettirildiği, yine Ortaköy Mal Müdürlüğü'nce yapılan sorgulamada şirketin Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı Seğmenler Vergi Dairesi Müdürlüğü mükellefi olduğu anlaşılarak ilgili Vergi Dairesine gönderildiğinin bildirildiği, yine cevap veren vekilince itirazın reddini taleple dilekçe sunulmuş olduğunun görüldüğü, dosya incelemesi sonucunda Aksaray Valiliği'ne hitaben Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün yazısıyla yapılan tetkikler sonucunda başvuru sahibine 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrası hükmü gereği işlem tesis edilerek 480.103.-YTL'nin 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili Defterdarlığa bildirilmesi ve ruhsat sahası dışındaki üretim faaliyetlerinin durdurulması, İR 7737 sayılı ruhsata dayanılarak üretim faaliyeti gösterilmesi ve özel mülkiyete konu parsel sahiplerinden izin almadan stoklanması nedeniyle 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 7. maddesi uygulanarak ruhsat teminatı irat kaydedilmiş olup, ruhsat sahası içinde ve dışında mera parseliyle izinsiz olarak şahıs arazilerinde yapılan madencilik faaliyetlerinin durdurulması hususunda karar verilmiş olduğunun görüldüğü, başvuran vekilinin Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.10.2005 günlü 41896 nolu yazısı ile sözü edilen karara karşı iptal talebinde bulunduğu, Ortaköy Sulh Ceza Mahkemesi'nin 12.12.2006 tarih ve 2006/174 D.İş kararıyla, her ne kadar muteriz şirketin faaliyet alanı Ortaköy İlçesi ise de şirketin merkezi Ankara olup, verilen cezanın Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün talebiyle Aksaray Valiliği tarafından düzenlendiğinden bahisle itirazı inceleme yetki ve görevinin Aksaray Sulh Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilerek Mahkemelerine gönderilmiş olduğunun anlaşıldığı, başvuru sahibinin iptalini istediği kararın incelenmesinden, İR 7737 sayılı ruhsatın işletme izin alanı dışında faaliyetinden dolayı 480.103.-YTL idari para cezası ile izinsiz faaliyetlerin durdurulması hususunda karar verildiği, 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesinde hangi hususlarda sulh ceza mahkemelerine başvurulacağının belirtildiği, buna göre idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına ilişkin sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği, verilen dilekçeyle iptali istenen idari yaptırım kararında izinsiz faaliyetin durdurulmasına karar verilmiş olmakla talep hususunda sulh ceza mahkemesince inceleme yapılamayacağı, talebin idare mahkemesince incelenebilecek ve karar verilecek kararlardan olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AKSARAY İDARE MAHKEMESİ; 18.10.2007 gün ve E:2007/1802, K:2007/1149 sayı ile, davanın, Aksaray İli, Ortaköy İlçesi, Saytepe mevkiinde, İR:7737 nolu mermer işletme ruhsatı ile faaliyette bulunan davacı şirket adına, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından kesilen 480.103.-YTL idari para cezasının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açıldığı, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrasından söz ederek, söz konusu idari yaptırım kararına karşı kaç gün içerisinde hangi merci önünde kanun yoluna başvurulabileceğine ilişkin düzenlemeye yer verilmediği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değişik 3 ve 27. maddelerinden söz ederek, dava dosyasının incelenmesinden, Aksaray İli, Ortaköy İlçesi, Saytepe mevkiinde, İR:7737 nolu mermer işletme ruhsatı ile faaliyette bulunan davacı şirket adına, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca 480.103.-YTL idari para cezasının kesildiği, söz konusu Kanunda dava konusu idari para cezasına karşı başvurulacak kanun yolunun gösterilmediği, dolayısıyla Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27. maddeleri uyarınca dava konusu uyuşmazlığın çözümünde sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 6.7.2009 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk

uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği, Başkanlıkça adli yargı dosyasının da ilgili Mahkemesinden getirtildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Kanun'un 12. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4/6/1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Amaç" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Bu Kanun madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenler" denilmiş; 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Olayda, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aksaray 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 9.4.2007 gün ve Değişik İş:2007/218 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 6.7.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.